

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 — —
negyedévre . . . 1 — 50 —
Egy szám ára: 12 kr. o. e.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutczá c. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közöive 7 kr..
többször közöive 5 kr..
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A hitoktatás kérdése középiskoláinkban. (Faix Mihály). — A „Lelkeszi értekezletek“-hez. (—k.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat. — Hirdetés.

A hitoktatás kérdése középiskoláinkban.

A mult évi egyetemes gyűlés jegyzőkönyvének 23-ik pontja értelmében az esperességi gyűlések most sorra azon kérdés fölött is tanácskoznak, hogy valjon gymnasiumainkban a vallástan oktatására külön, theológiát végzett hittanárok alkalmaztassanak-e, vagy nem? És a hány esperességi gyűlésről eddig e becses lapban jelentés tétetett, a fentebbi kérdésre nézve kevés módosítással mind igenlő határozatot hozott, úgy hogy a külön hitoktatók alkalmazása előre láthatólag mind a kerületi gyűléseken, mind pedig végre az egyetemes gyűlésen is kötelező határozattá fog emeltetni. — Vannak, kik ezt a határozatot az általános papságról szóló elvvel nem igen tartják összeférőnek és a katholicismus felé hajlónak mondják, állítván, hogy az említett elvnek sokkal inkább megfelelő és a vallástanításra nézve is sokkal előnyösebb az, ha ugyanazon tanár, ki az egyik órában növendékeinek azt mondja: kétszer kettő az négy, vagy: a föld a nap körül forog a gravitáció törvénye szerint, a másik órában megint azt tanítja: az Isten mindenható és éltető szellemével áthatja a mindenséget. — Föltéve, hogy az illető tanár, ki egyes tárgyak mellett a vallást is előadja, az utóbbit valóban kedvvel, lelkesedéssel és helyes irányban tanítja, s ekkor a fenti állítás tökéletesen áll; mert ez a tanár, ne hogy önmagával ellenmondásba jöjjön és hogy azt, mit a vallástani órában felépített, a másik órában le ne rontsa, óvakodni fog egyrészt a materialisztikus és más a hitannal ellenkező tételek hangoztatásától, de másrészt törekedni fog, hogy úgy a természetben, mint történelem és irodalomban is rámutasson Isten működésére és kijelentésére, miáltal nem csak a vallásos meggyőződés a tanulók szívében is jobban erősödik, hanem azok nevelése is egységesebb szellemben, tehát biztosabb alapon is vezetetik. — Azonban épen az a kérdés, hogy valjon az a tanár, ki más szakmára készült és ki rendes tantárgyain kívül még mellékesen — néha csak erkölcsi

kényszerből — a vallást is előadja, kedvvel és helyes irányban fogja-e azt tanítani? Eddig föl lehetett azt tenni, mivel középiskoláinkban túlnyomó részben olyan tanárok működtek, kik a theológiát is végezték. Most azonban mindinkább változnak a viszonyok. A theológiát végzett tanárok sorai egyre ritkulnak és helyeikbe olyan szakfériak lépnek, kik a gymnáziumból való kilépésük után nemcsak semmiféle vallástannal nem foglalkoztak, hanem még hozzá sok tekintetben egész idegen légkörben képeztek ki. Ilyen viszonyok közt, ezért jelenleg indokolt ev. egyházunk azon törekvése, hogy középiskoláinkban jövőre külön e szakban kiképzett hitoktatók alkalmaztassanak. Azonban biztosítva lesz-e már ezáltal gymnáziumaink egyik főcélja, t. i. tanuló ifjuságunk ev. szellemben való felneveltetése és ezzel együtt egyházunkat szerető és érte buzgólkodó intelligentiának mintegy megteremtése? Csak akkor, ha gymnasiumi tanáraink túlnyomó részében élni fog egyházunk és felekezeti iskoláink iránti lángoló szeretet és ezek felvirágzását célzó buzgó törekvés, melynél fogva azon lesznek, hogy hol és mikor csak lehet, csepegtetik a tanulók szívébe az evangyéliumi szellemet és ezzel az egyház iránti szeretetet. Ellenben ha ez nem lesz, hanem helyét a közöny, vagy az állami gymnasiumok utáni sóvárgás foglalná el, akkor a külön hitoktatók sem igen fogják hetenkénti két órában a vallás és egyház iránti közöny terjedésének útját állhatni. És hogy e baj az adott viszonyok közt jövőre el ne harapódzék, erre nincs biztosítékunk. Ezért, ha azt akarjuk, hogy középtanodáink eredeti rendeltetésüknek mindig megfeleljenek és valóban egyházunk veteményes kertjei legyenek, akkor igen is nem tehetünk mást, mint ev. tanárképző intézetet kell létesítenünk, mint azt már e becses lapban sokkal illetékesebb és avatottabb férfi is kimutatta.

Ezen intézet által nem csak egyházunk speciális érdeke elégtetné ki, hanem a nevelési cél is jobban volna elérhető, a mennyiben a növendékek is egységesebb irányban és szellemben neveltetnének fel és

ez által a rideg szakrendszerrel járó azon baj is ellen-súlyoztatnék, hogy az ifjú elme könnyen különféle ismeretek tárháza lesz minden biztosabb alap és köz-pont nélkül. De a milyen fontos és szükséges egy-házunkra nézve egy tanárképző intézet, épen olyan nehéz lesz annak létesítése, mert szegények, gyengék vagyunk. Hiszem azonban, hogy egyházunk, ha egye-temileg rendezve lesz és ha látni fogja, hogy létér-deke megkívánja, elő fogja tudni teremteni erre nézve is a szükséges eszközöket, ha kegyelmével segíti őt az, ki a gyengében is erős.

Faix Mihály.

A „Lelkészi értekezletek“-hez.*)

Igaz, úgy van, a mint Lévy Lajos mondja. Hanem én az ő mondását mégis ekként módosítanám: Nem lesz addig friss, pezsgő élet és tevékenység a mi anyaszentegyházunkban, míg friss, pezsgő élet nem lesz annak fejeiben, míg létre nem jönnek s virágozni és gyümölcsözni nem fognak a lelkeszi értekezletek.

Régi, de örökké új, örökké igaz a mondás: „A capite . . . piscis!“ A milyen az anya, olyan a leánya. A milyen a molnár, olyan a lisztje. A milyen a mes-ter, olyan a műve. A milyen a pap, olyan az egy-háza. Gyümölcs nem esik messze fájától!

Mégis a lelkeszi értekezleteknél nem azt tartom főnek, hogy hányszor tartanak egy évben?! Gyakran tartani csak közel-esőknek lehet, mert hiába, számol-nunk kell a költséggel is! A jó ügy érdekében taná-csosabb azonban, ha nagyobb körben, mindenk fölött tanácsos pedig, ha esperességenként tartanak ilyen értekezletek. Egyes egyházmegyék érdekei ugyanis a legközvetlenebbül közösek s igaz a királyi jelszó: Viribus unitis!

Esperességenként és, mint az esperességi gyűlések, évenként egyszer s csak kivételesen többször; s ne is napokig, hanem, mint az esperességi gyűlések, addig tartassanak, a míg le nem tárgyalják a tárgya-landókat, a mihez ha komolyan látnak, egy nap alatt is nagyon sokat végezhetnek.

Mégis az esperességi gyűléssel kapcsolatosan, — ha csak ki lehet kerülni, — ne tartassanak. Az espe-rességi gyűlés ugyanis elfordítja a főfigyelmet a lel-készi értekezletekről, sőt gyakorta a maga előtanács-kozmányává változtatja ezeket. Nem mondom, hogy — mint quasi előtanácskozmány, — nem szolgálhatja kivételesen az esperességi gyűlést is; de azt igenis mondom, hogy a kettő nem egy s csak különváltan teremhetnek igazán áldott gyümölcsöket egyházunk üdvére.

Az alapszabályt pótolhatná egy igazán arra ter-mett elnök is. De mivel ez is változó, a mi mara-dandó, kívánatos az alapszabály. Kívánatos már annyi-ban is, hogy az értekezletnek minden lelkeszre köte-lező voltát, főként pedig annak anyagát, felölelendő tárgyait, teendőit körvonalozza. Mert igaz az, hogy úgy, a hogy, nem érdemes az értekezlet az útikölt-ségre!

Mindenesetre leglényegesebb, a mitől az érte-kezletek értéke függ, az azokon megbeszélendő anyag. Tehát annak a kérdésnek eldöntése a fő: mi ügyek tárgyalása tartozék az értekezletek elé, vagyis, hogyan, miként tartassanak az értekezletek??

Semmi esetre se úgy, hogy a papné azon alka-lommal mutassa be sütés-főzési képességeit, amint ez történni szokott. Ez annyiban is veszedelmes, mert szegényt-gazdagot túllicizálásra hí! S igazsága van Nógrádból annak, a ki mondja: valamivel kevesebb igény, valamivel nagyobb egyszerűség s mindjárt nem lesz általánosságban annyi panasz a papi javadalma-zások ellen! S utóvégre is, mint a Mester mondotta: nem az teszi az embert, a mi a száján bemegy, hanem a mi azon kijön!

Mégis kívánatos, hogy az értekezletek ne mind-untalan azon a helyen, hanem évenként más és más egyházban tartassanak, hogy így vidékek, egyházak, papi családok ismeretére, barátkozásra, testvérülésre minél nagyobb körben alkalom nyujtassék.

Kívánatos, hogy inkább egy nappal előbb, sem mint egy nappal később, az értekezlet derekán vagy végén a közebédhez érkezzenek a tagok, a midőn se ők az értekezletnek nem veszik hasznát, se nekik nem veszi hasznukat az értekezlet.

Kívánatos, hogy az értekezletet csendes istentisz-telet, a tagok úrvacsorázása előzze meg, nehogy, ha híveink kérdeznék: hát tisztelendőséged él-e az Úr vacsorájával? — őszintén azt kelljen válaszolnunk: én nem! Mert ne feledjük, hogy mi vagyunk a föld-nek sava, mi vagyunk a világnak világossága!!

Mindenek fölött fontos pedig azon kérdésnek el-döntése: mi képezze tárgyát az értekezletnek?

Ne képezze tárgyát minta-katechizáció, mert ehhez nemcsak katechizáló, hanem katechizálandók is szükségesek; sőt a mintakatechizációhoz szükséges az is, hogy a katechizáló és a katechizálandók ismer-jék egymást. Vagy, ha mégis, akkor az tartsa a minta-katechizációt, ha ugyan mintakatechizálásra képes, a kinek egyházában tartatik az értekezlet.

Ne képezze tárgyát mondva-csinált papi dolgo-zat sem. Ha önkényt vállalkozik valaki és nem mulat-tató, hanem oktató, szakmunkát hoz, vagy egy dol-gozandó önálló műnek tervezetét mutatja be és arra nézve kér tanácsot, — így és ez, — igen! Czikk-szerű munkának közkinccsésé tételére különben is ott az egyházi és egyéb lapok!

Ne képezze tárgyát az sem, a mi az esperességi gyűlés tárgyát képezendi, csakis azon esetben, ha rendkívül fontos, vagy nehéz, vagy kényes ügy vár az esperességi gyűlés eldöntésére.

Főtárgya az értekezletnek minden esetre a papi hivatal körébe vágó gyakorlati kérdéseknek megvi-tatása már csak azért is, hogy az öregebbek tapasztalatain aczélozódják a fiatalabbak tapasztalata.

Ezenkívül tárgya: nem a lelkeszek képzése, — ezt odahaza csinálja, a ki akarja, a ki pedig nem akarja, azon a lelkeszi értekezlet se fog semmit; — hanem tárgya: az egyház, illetve egyházak szellemi és anyagi jelenének és jövőjének megbeszélése azon

*) Lásd e lap július 27-ki 30. számát!

czélből, hogy ne csak akarjunk, hanem tegyünk is azért valamit.

Ez okból én bele vonnám a lelkészi értekezletek hatáskörébe az egyházaknak, illetőleg minden egyes esetben azon egyháznak, a melyben épen az értekezlet tartatik, — nem hivatalos, mihez jogunk nincs, hanem magán jellegű — vizitációját is.

Megnéznők a templomot, iskolát, pap-, tanító-lakot s megbeszélnek, hogyan volnának ezek — esetleg — átalakítandók? Templom, iskola fölszerezését is megtekintenek és mintha csak mindnyájunké volna az egyház, oly meleg érdeklődéssel tárgyalnak meg, hogyan, honnan, miből volna az olyanná teendő, a milyennek lennie kellene?!

Megtekintenek a templom, iskola, pap-, tanító-lakás telkét is és megtárgyalnak, honnan lehetne ezeket díszesebbé, haszonhajtóbbá tenni, hova lehetne gyümölcs- és hova egyéb fákat ültetni? Ismerek egyházat, mely kerített templomudvarát diófákkal ültette be, melyek termése évenként 50—100 frtot jövedelmez. Ismerek paplakot, melynek kertjében 60—80 akó bor terem évenként.

Nemcsak megtárgyalnak pedig ezeket, hanem tőlünk telhetőleg minden áron és módon segítenők is az illető egyházat ezen cél felé. S ha látnák az egyházak, hogy mindnyájunkat érdekel ügyök, talán ők is jobban érdeklődnének mindnyájunkért, ha tapasztalnék, hogy szívesen mozgunk érettek, talán ők is szívesebben mozognának érttünk.

Értekezletünknek ezen ténykedéséhez a helyi presbyteriumot is hozzá lehetne bocsátanunk. S hogy annál közvetlenebbül lehessen hatnunk, a hívekhez kellene társainkat beszállásolnunk. S hogy annál nyomósabb legyen szavunk, alapszabályainkat a kerület jóváhagyásával kellene elláttatnunk, vagy épen a kerület által alkottatnunk ilyen értelemben minden lelkészi értekezletet kötelező alapszabályokat.

Megtekintenek az egyház és iskola anya-, jegyző-, számadó könyveit, levéltárát, iskolai könyvtárát s ezekre is megtegnők megjegyzéseinket, melyek haszon nélkül — mindegyik esetben és egészen — talán mégis nem maradnának.

Megtudakolnánk az egyes egyházakban, hogy mely napokon és hogyan tartatik istentisztelet? S igyekeznénk oda hatni, hogy katolikus ünnepen legfeljebb leányegyházakban tartassék; különben pedig istentiszteleteink száma, ha nem szaporítatik, a mi bizonyos esetben fölösleges, de, a mi bizonyos esetben káros, ne is apasztassék.

Helyi körülmények szerint ugyanis, de általában kívánatos, hogy köznapi istentiszteletek is tartassanak és tartassanak az egyházi év bizonyos szakában, — ádventben, böjttben, — írásmagyarázattal, az egyházi év bizonyos szakában pedig, — talán addig, a míg a konfirmációi oktatás folyik, — vasárnap délutánoként katechizációval.

Sőt annak a nézetnek adok kifejezést, hogy az egyházi év mindegyik ünnepére az azt megelőző ünnepszakaszban elő kellene készítenünk a híveket, hogy kellő készülettel épületesen ünnepelhessék azt. S így

katechizációhoz, írásmagyarázathoz még fölolvadások, szabad előadások is társulhatnak. Ez előadások szólhatnak az egyházi év illető szakaszáról, az arra következő sátoros ünnep jelentőségéről. Vagy reformációi ünnep előtt — köznap reggel vagy vasárnap délutánoként — lehetne tárgyalni a reformáció történetét általában vagy annak egyes országokra, főleg hazánkra vonatkozó szakaszát. S nem méltó tárgy volna-e egyházi alkotmányunknak az ismertetése is, nemcsak történeti alapon, hanem történeti képekkel is? És nem volna-e méltó tárgy a helyi egyház történetének ismertetése is alkalomadtán? Ne mondja senki, hogy ezekkel megszenteltelenítünk az Úrnak házát!

Megtudakolnánk az egyes egyházakban, hogyan végeztetnek az egyes funkciók és megtárgyalnak, hogyan lehetne a sok mindenféleségből egyet, az evangéliommal leginkább egyezőt, hatásosat alakítani, keresztelési, esketési, temetési, konfirmációi stb. esetekre nézve?! S igyekeznénk azt az egyházakban is úgy foganosítani! Félre ne értsenek, mert nekem nem az egyformaság első sorban a gondolatom, noha abban is látok valamit!

Hanem mindehhez persze források, segédkönyvek is kellenének. Részben vannak, részben készíthetők. Így bizonyos célra alkalmas Guggenberger „A keresztyén egyházi év és a perikopák“ című műve, más célra a Luther-társaság által életre hívott Luther-életrajzok egyike, másika.

És így eljutottam ahhoz, a mi szerintem a lelkészi értekezletek egyik fő teendője kellene, hogy legyen. Mindegyik lelkészt kötelezném arra, hogy egyházának történetét megírja s a mely egyház története megállaná a bírálatot, azt füzetes vállalatban vagy másként, de világra hoznám. A lelkészi értekezlet azonban többre is kötelezném. Előre jelzem, hogy itt tanácsos volna, miszerint több lelkészi értekezlet kapcsolatosan működjék. Mindenek fölött tanácsos pedig, hogy az esperességi lelkészi értekezletek kerületivé, a kerületiek egyetemessé tömörüljenek, ha nem másként, a megfelelő gyűlések alkalmakor. Egyesíteni az erőket közigazgatási, irodalmi és minden tekintetben, úgy is az a bajunk, hogy ziláltak, szétágazók vagyunk, pedig oldott kéve széthull rendesen! Esperességi lelkészi értekezlet is áraszthat világosságot, de inkább, ha bizonyos tekintetben kerületivé és még inkább, ha egyetemessé tömörül. Sok csillag fénye együttvéve se annyi, mint az egy napé!

Uraim, lutheránus papok, nem restellik magukat, hogy egy lutheránus — magyarajkú pap — lutheránus imakönyvből se ünnep, se köznap nem imádkozhatik!

Pappá lettem 15 év előtt magyar egyházban. Kerestem imakönyveket, de nem találtam — sehol! Bejártam minden könyvkereskedőt Budapesten — hasztalan! Csak egy használható ágendára szerettem volna végre szert tenni — hiába! Irtam a dunántúli püspöknek, mert a dunántúli ágenda az első és az utolsó ez idő szerint, noha az is már nem e világból való. Lestem a négy püspök által kiadandottat.

Várom a Czékus-félét. De hát mit tegyenek ezek, mikor szólítva sincs, a ki dolgozzék bele? A püspökök okos emberek, de mindent ők se csinálhatnak!

Tudják-e, hogyan segítettem magamon? Vasárnap délelőttöként beszéd előtt, beszéd után Székács magán-imakönyvének — erre a célra, de különben is, épen nem kritika fölött álló 5—7 imáját morzsolatom 15 éve; délutánoként, és sátoros ünnepeken és köznapokon pedig református, sőt unitárius imakönyveket használok. Jól van-e ez így, dicsőségünkre van-e ez így?? No, hát lássák, e bajon segítenünk kellene és segíteni első sorban, nem a püspökök, hanem mi papok volnánk hivatva. S ezt kellene tennünk, ha nem külön, viribus unitis, a lekészi értekezletek útján, föl egészen az egyetemes lelkészi értekezletig.

Im, a lelkészi értekezleteknek egy magasztos célja, az irodalomnak teremtésével foglalkozás! Nemcsak imakönyvek pedig, hanem mindaz, a mi a lelkészi működés fönt jelöltem körében szükségessé mintatkozik, sőt még, — mint modern írók mondani szokták — azon kívül is sok más!

De minek, de kinek? Ugy se fizet elő rá senki, vagy legalább nem annyi, hogy a nyomdaköltség kikertüljön. Igaz, e tekintetben azoknak, akik könyvet írnak, szomorú tapasztalataik lehetnek. Hallottam egy ilyen testvéremtől, hogy ő igyekezett minden műre előfizetni, mely lutheránus írótól származott. De midőn ő adott ki egy művet, mely több íróénál a közönség által kapósabb volt, akiknek vicem pro vice nyakukra küldötte, épen azok nem igen fizettek meg érte.

Megengedem, hogy így áll a dolog, de nem állhat így azzal, a mit egy vagy több lelkészi értekezlet egyesülten, mint közhasznút közös célra kiad. S ily kiadást esetleg a protestáns irodalmi társulat, de a Luther-társaság minden bizonynyal támogatna.

Nem tehetek róla, de én úgy vélem a lelkészi értekezletek programját megállapítandónak, hogy

1) csendes istentisztelet, melyen úrvacsoráznak a lelkészek, —

2) templom, iskola, pap-, tanítólakás s ezek telkeinek, anya-, stb. könyveknek, levéltárnak, iskolai könyvtárnak vizsgálata, —

3) istentisztelet s funkciók végezésének megkérdezése és megbeszélése s vele kapcsolatosan gyakorlati kérdések megvitatása, —

4) papi dolgozat, irodalmi működés megbeszélése.

Ha hibája van tervemnek, hitem szerint csak az a hibája, hogy sokat öleltem fel. De ez csak azt bizonyítja, hogy sok a teendő, sok az aratni való gabona. Tessék a mezőre jönni, szedegessük a kalászokat, illesszük ékes koszorúba az aratás Urának dicsőségére!!

—k.

BELFÖLD.

Dr. Szeberényi Gusztáv, bányakerületi ág. h. ev. püspök úr ő Méltósága kánonszerű egyházlátogatási körútja a bánáti ev. esperesség felső részében. A kánonszerű egyházlátogatás protestáns egyházunk legáldásosabb intézményei közé tar-

tozik, a mennyiben ez alkalommal feltárulnak a legkompetensebb forum: a püspök előtt az egyházak belső és külső viszonyai, nyilvánvalóvá lesznek a hitélet momentumai, kapcsolatban az egyházak erkölcsi és hazafisági tekintetben oly fontos missziói ténykedéseivel. S ha hozzávesszük még azt, hogy ilyenkor az egyházi és világi elem egy magasztos eszmében mintegy összeforr és lelkesült együttműködésével magával ragadja a más nemzetiségű és felekezetű elemeket is: igen természetes, hogy az ilyen látogatásnak vallási, erkölcsi és hazafisági — valamint a máskor soha össze nem hozható különféle elemek mintegy testvéresülése tekintetében igen nagy fontossága van. Az alábbiakban megkísérlem a fentemlített, közszeretben álló püspök úr egyházlátogatási körútját leírni.

Ő Méltósága aug. 10-én a reggeli vonattal érkezett Temesvárra, ahol nagytt. Kramár Béla bánáti ev. főesperes, Zvarinyi Emil lieblingi, Chován Zsiga lugosi, Jeszenszky Ignác nagykikindai ev. lelkészek a vasúti indóház perronján ünnepélyesen fogadták. A bevonulás egész csendben történt. Délben főesperes úrnál ebéd volt, a melyen a fentemlített lelkészekon kívül még jelen voltak: a főesperes úr kedves családja, Jeszenszky Ignácné és a szellemességéről ismert nagykikindai szolgabíró.

Augusztus 11-én ő Méltósága hivatalos kíséretével (Kramár Béla főesperes és Zvarinyi Emil visitationális jegyző) vasúton (via Vojtek) — Gattajára utazott, hogy Kis-Semlakon megkezdje kánonszerű látogatását. A gattajai állomáson pompás fogadtatás várt ő Méltóságára, ki a vonatról leszállva, csodálkozással vette észre a környék nagyszámú intelligenciáját. Az egetverő éljenzés elhangzása után tekint. Unger, dettai főszolgabíró úr nagy gonddal kidolgozott beszéddel üdvözölte ő Méltóságát, a mire püspök úr szívélyesen válaszolt. Az üdvözlés után a bemutatások következtek, a mikor is kitünt, hogy a fogadtatásnál jelen volt az egész környék színe-java: lelkészek, jegyzők, birtokosok, hivatalnokok és bírák stb. Most megindult a menet; elől a főszolgabíró fogata, díszbe öltözött huszárral és inassal a bakon; utána a püspök úr és főesperes méltóságos nippenburgi gróf Bissingen Ernő pompás négyes fogatán, melynek kocsisa díszes magyar öltözékével a közfigyelem tárgyát képezte; a harmadik díszes fogaton (Hollósyné ő Nagysága tulajdona) Zvarinyi Emil jegyző és Velicsek kisasszony — egy páratlan műveltségű hölgy — ültek; a többi fogat, hintó és kocsik hosszú sorban követték a főbíró által nagy precizitással vezetett menetet. Aki ismeri a Sümeg alatt elvezető pompás utat a maga kilátásával s hozzá képzele a határon hozzánk csatlakozott kis-semlaki díszes bandériumot: be fogja látni, hogy nem mondok frázist, midőn azt állítom, hogy e menet diadalúthoz hasonlított.

9 órakor érkezünk a kies fekvésű Kis-Semlakra, a derék Osztóics család által telepített és buzgó, vallásos nép által lakott községbe. A község szélén diadalkapu volt föllállítva „Isten hozta“ fölirással, ahol a kis-semlaki tűzoltóság és zenekar fogadta ő Méltóságát. A paplak előtt tiszt. Nyácsik Endre ev. lelkész üdvözölte ő Méltóságát az egyház nevében. A kis Kis-Semlak derekasan kitett magáért s látszott a teljes számban egybegyült lakosságon, hogy a fény és pompa, melyet kifejtett, a püspök úr iránt érzett mély tisztelet és hála spontán nyilvánulása volt.

10 óraker tarackok durrogása és a harangok zúgása közben vonult ő Méltósága nagyszámú kísérettel a templomba, hogy ott megtartsa a visitatiót. A helyi lelkész ez alkalommal feltűnő verffel szónokolt, mire ő Méltósága atyai szeretettel válaszolt és megáldotta a hiveket. Az ezután felolvasott visitationalis jelentés sok szép adatot hozott fel az Osztóics család nemes ténykedéséről, a jelenlegi földesúr nagyságos Osztóics Péter nemeslelkűségéről, a miért püspök úr nevezett családnak hálás köszönetét fejezte ki. A kis-semlaki hivek buzgósága, áldozatkészsége elismerésben részesült, Karner Mátyás tanító pedig, a most még nyilvánosan nem közölhető okokból hivatalától felfüggesztetett. A visitatio után ő Méltóságánál tiszteltek: a községi előljáróság, a tűzoltó-egylet, a presbyterium, a gör. keleti lelkészek hivekkel együtt, a vidék jegyzői kara stb. Ő Méltósága a tisztelgőknek kegyteljesen válaszolt és az egyesekkel kezét szorított, intvén őket egyetértésre és hazafiúi buzgalomra.

2 óraker a paplakon díszebéd volt, a melyen püspök úron és kíséretén kívül résztvettek: Vargics Imre országgyűlési képviselő, Hollósyné ő Nagysága, Osztóics Péter nagybirtokos, a kis-semlaki egyház maecenása, Huger József főszolgabíró, Bukovinszky János, Velicsek Agost, Reiner J. községi jegyzők, Visavszky Miklós tisztartó, Jeszenszky Ignác (ismert regényíró), Neuhold János, a butyini egyház és község lelke s ennek neje; Rózsahegyi Ferencz bérlő, Baróthy szolgabíró, Kiss Kálmán (Butyin Aranyszájú Jánosa), König községi bíró, Lutz Mihály gondnok, két gör. keleti lelkész s még számosan. Az emelkedett hangulat ő Méltósága megtisztelő jelenlétén kívül jó részben Osztóics Péter jó és kitűnő borainak köszönhető, a ki szíves volt ez alkalommal legrégebb, országos hírnek örvendő sümegi borait felajánlani.

Az udvaron felállított sátorban az egyház hivei ebédtek, délután pedig az ifjúság tánczra kerekedett. Nagytiszteletű Nyácsik Endréné és kedves édes anyja, özvegy Vankóné, rendkívüli munkájukkal és ritka szíveségükkel mindenkit leköteleztek.

Másnap reggel, aug. 12-én, ő Méltósága búcsút vévén Kis-Semlaktól, folytatta útját Butyinba. Gróf Bissingen Ernő és Weltkugel Gyula ritka előzékenységgel bocsátották rendelkezésünkre fogataikat. Butyinba menet a felvonulás képe annyiban változott, a mennyiben háromféle bandérium vetekedett püspök úr fényes fogadtatásánál: a kis-semlaki teljesen fekete-, a butyini feketemellényű és ugyancsak a butyini vörösmellényű csikós öltözetű, nemzeti szalaggal és számtalan zászlóval ellátott bandérium. Mindez festői látványt nyújtott.

Folyt. köv.

A dunáninneni ág. hitv. ev. egyházkerület folyó évi aug. 21. s 22. napjain Pozsonyban megtartotta közgyűlését. Már a megelőző napon tartott értekezleten észrevehető volt bizonyos izgatottság, mely a közgyűlés egyes tárgyainak szenvedélyesebb megvitatására engedett következtetni. Azonban bizva a kegyelem urában s az elnökség bölcs tapintatában, nyugalommal vártuk a bekövetkezendőket.

A gyűlés napján 8 óraker gyámint. istentiszteletre gyűlt össze a közönség, hogy épüljön Schleiffer Károly, misérdi lelk. úrnak remekül kidolgozott s lelkesültséggel előadott egyházi beszédén. Az istentisztelet végeztével a

könyvtár-teremben püspök úr imája után s a megalakulási formalitások befejeztével, elnöklő püspökünk felolvasta terjedelmes, az egész egyházi életet felölelő jelentését, melyből a mily örömmel s megnyugvással értesültünk, hogy kerületünk esperességeiben az áldozatkészségben nyilvánuló hitbuzgóság, ez évben is élénk volt, ép oly meghatottsággal hallottuk a főpásztor ajkairól az egyház urához emelt hálafohászát, mint azon kijelentését, hogy Isten segéd-mével s az egyház kormányzatában közreműködők készségére támaszkodva, elhatározta, a míg bírja, bölcs vezetésével szerencsételti egyházkerületünket. Különösen meghatározható volt, midőn az aggastyán főpásztor szívéhez nőtt pozsonyi gyülekezetét apostrophálta, háláját fejezve ki e gyülekezet iránt, mely páratlan nagylelkűségével lehetővé teszi nehéz tisztének hordozását. A főpásztori jelentésben kifejezett ajánlat nyomán felolvastatnak ő Felsege királyunkhoz az atyai szívét ért csapás alkalmából résztvevő; gr. Csáky Albin, val. s közokt. minister úrhoz kineveztetése alkalmából üdvözlő, feliratok és dunántuli testvérkerülethez újont választott felügyelője, Radó Kálmánnak beiktatása alkalmából menesztett üdvözlő átirat.

Néhány bizottságnak kinevezése s a Reischel Károly alapítványi bizottság jelentésének felolvasása után soron kívül tárgyalatott az 1888. évi egyet. gyűlés jkvének 5. pontja, mellyel megkeresi a dunáninneni egyházkerületet, hogy a túróczi és nyitrai felügyelő ellen, annak a Kieiben tartott orosz keleti egyházi s nemzeti ünnepélyen történt megjelenése következtében tartsa meg a vizsgálatot s annak eredménye szerint ellene a megtorló lépéseket tegye meg. Hosszas, többször szenvedélyes kifakadásokkal félbeszakított vita után, az elnökség azon indítványa ellenében, hogy egyházi rendtartásunk 507. §-ának alkalmazásával, sorsolás útján választassék ki az az esperesség, mely a vizsgálatot megejtse, a többség ugyanazon rendtartás 509. §-ának alkalmazásával az ügynek a nyitrai és túróczi esperességekhez való leszállítását vitte keresztül s ugyanez alkalommal kerületünk múlt évi közgyűlésének 48. pontjának tárgyalásánál kimondja, hogy az egyetemes egyházi felügyelői állás, melynél fogva az egyet. felügyelő a főrendi háznak hivatal szerinti tagja s a képviselői megbízatás, összeférhetlenek.

Jó előre haladván az idő, a közgyűlés első napja befejeztetett s délután a bizottságok tarták üléseiket.

22-én d. e. 9 óraker kezdetét vette a gyűlésezés, melyről azt hittük, hogy nyugodtan fogja végezni a még hátralévő ügyeket. S csakugyan egész csendben folyt a tárgyalás míg ker. gyűlésünk jkvének 37. pontjánál az anyakönyvek nyelvének meghatározásánál, szemben az egyetemes gyűlés határozatával, nagyobb mérvű vita nem indult meg, melynek vége az volt, hogy az egyházközségeknek az 1868. évi LIV. t. cz. 14. §-a által biztosított jogai épségben hagyandók.

A zsinatot a dunáninneni többség nem akarja; nem pedig azért, mert szerinte 1885. óta, mikor maga az egyet. gyűlés jkvének 50. pontja kimondja, hogy az időt zsinattartásra alkalmasnak nem tartja s az idők most nem javultak, hanem inkább rosszabbultak; továbbá, hogy a zsinati előmunkálatok az esperességekkel mindeddig nem közöltettek; végre azért, mert a zsinatnak egész hazai ev. egyházunkat kellene magában foglalnia, s így az erdélyi-

horvát- és szlavonországi ág. hitv. ev. egyházak becsatlásának kellene a zsinatot megelőznie. Legnagyobb vita folyt a ker. gyűlés jkve 41. ptjánál, mely azt sürgeti, hogy az egyházi hatóságok csak aztán léphessenek fel valami politikai vétség vagy büntény miatt, egyházunk szolgálataiban álló, különben szeplőtlen jellemű férfiak ellen, hogy ha ezt már a világi hatóság is megtevéen, a büntető cselekvény tényálladéka bíróságilag is megállapítottatott. A közgyűlésnek szónokai általában, kivétel nélkül kívánatosnak tartották, hogy politikai kérdések az egyházgyűlések asztalairól levétessenek. Azonban a többség, mert az egyetemes gyűlés e kérdést a zsinati előmunkálatokat teljesítő perrendtartási bizottsághoz utasította s a ker. gyűlés kívánságának nem tett eleget, kimondotta, sürgetettnek meg az egyet. gyűlés, hogy a kérdést egy év alatt intézze el. Ezután gyorsan s nyugodtan végezte a közgyűlés tárgyalásait mely az elnöklő püspök úrnak záró imája után kölcsönös üdv kívánatokkal befejeztetett.

Készakarva tartózkodom minden részletezéstől s reflexiótól és csak az egyetemes érdekű dolgokat hoztam fel teljes tárgyilagossággal. Ebből is láthatja mindenki úgy a gyűlésnek képét, mint az abban jelentkező szellemet. Annyit azonban mondhatok, hogy a kisebbség kebelében felébredt az a kérdés, hogy vajjon kívánatos-e ily viszonyok között, midőn áldatlan, hosszan tartó s a kerületet az egyetemmel ellentétbe helyező s az együttműködést maholnap lehetlenné tevő vitatkozásokkal fecséreljük a drága időt s a még drágább erőt: a különböző elemeknek nem együttmunkássága, hanem folytonos egymással való torzsalkodása? Adja Isten, hogy e kérdés felvetése napirendre soha ne kerüljön! de jó lesz ez ultima ratiót itt is, ott is szem előtt tartani.

A VI szab. kir. városi evang. esperesség évi közgyűlését aug. 6-án Bánó József ujonnan megválasztott esp. felügyelő s Sztehlo János főesperes társelnökléte alatt Lőcsén tartotta meg.

A gyűlést megelőző nap délutánján esp. értekezlet tartatott, mely alkalommal egyéb ügyeken kívül különösen az e. e. e. gyámintézet ügyében folyt a tanácskozás. Este ismerkedési estélyre gyűltek össze a három megyében fekvő egyes egyházak képviselői, mely igen kellemesen és kedélyesen folyt le.

A gyűlés napján hét órakor az összes egyházi képviselők a paplakon összeseregelvén, bemutatták a jubiláló főesperes úrnak hódolatukat, ennek megtörténte után pedig főesperes úr vezetése mellett tekintélyes csoportban a főutczán végig a beiktatandó esp. felügyelő úr lakására indultak, hol főesperes úr örömeinek adta kifejezését, hogy a megürrült esp. felügyelői székre ismét kiváló s kipróbált vezért sikerült nyernünk, esp. felügyelő urat az esperesség nevében a legszívélyesebben üdvözlé. E közben megkondulván a harangok a tekintélyes és ritka szép csoport a magyar díszruhába öltözött esp. felügyelő és a papi díszruhába öltözött esperes vezetése alatt a templomba vonult, hol egy alkalmas éneknek elzengése után a lőcsei vegyes kar egy ezen alkalomra irt karéneket kiváló präcizitással adott elő, miközben Csiskó János kassai lelkész a szószékre lépven, a gyámintézet lényegéről és működéséről nagyhatású s a diszes közönséget mindvégig feszült figyelemben tartó egyházi beszédet tartott. Majd rázendített

ismét a lőcsei vegyes kar, s a gyűlés folyamán megtartandó kettős ünnepélyre vonatkozással bíró szép karéneket bámulatos szabatossággal adta elő, mire az isteni tisztelet a főesperes által az oltár előtt mondott áldással véget ért.

A gyűlés megalakulása után fölemelkedék főesperes úr s bemutatta az új megválasztott esp. felügyelőt, Bánó József úr ő Méltóságát, őt az esperesség nevében diszes hivatalában szívélyesen üdvözlöven, működéséhez és ténykedéséhez sikert kívánván, nemkülönbén reá és fáradozásaira Istennek kegyelmét és áldását esedezven. Erre esp. felügyelő úr tartalomdús köszöntő beszédét tartá, melyben mindenek előtt hálás köszönetének adva kifejezést közakarattal történt megválasztatásáért, szellemdúsan és hiterős meggyőződéssel kijelenté, hogy hivatalát nem dignitás-, de „nobile officium“-nak fogja tekinteni s ebből folyólag szent kötelességének ismerendi, hogy az esperesség javát minden tekintetben előmozdítsa, az egyház jogait védelmezze, azoknak érvényt szerezzen s hogy az Úr igazi munkásaként működjék. Szünni nem akaró éljenzés után következett az eskületétel s ezzel a beigtatás véget ért.

A beigtatás után következett a második ünnepély, t. i. Sztehlo János érdemdús főesperes úrnak 25 éves esp. tisztí jubileuma. Ez bevezettetett az esp. felügyelő úr jeles beszédével, melyben megemlékezően azon elévülhetetlen érdemeiről, melyeket a jubiláns 25 évi esp. működése alatt iskola, egyház és haza körül szerzett, őt az esperesség nevében üdvözlé, és megköszönvén buzgó fáradozásait így végzi beszédét: „És kívánjuk egymásnak, hogy 25 év mulva én újra üdvözlőjelek mint örömmünneplő veteránust, Te pedig engem mint örömmünneplő noviciust.“ — Ezzel átnyujtá az ünnepeltnek az esperesség egyházainak ünnepi ajándékát, egy értékes és ritka szépen kiállított díszalbumot (fehér bőrkötés arany kiállítással, közepén az esperesség czimere, köröskörül a VI sz. kir. város czimerei vert ércben). — Erre felolvastattak az esp. egyházak lelkes üdvözlétei. — Majd felemelkedék Limberger István késmárki lelkész, a lelkészi kar nesztora, s átnyujtá az esp. lelkészek ünnepi ajándékát, egy csinos díszbibliát megfelelő üdv- és áldáskivánatok kíséretében. Ezután olvastattott főt. Czékus István tiszaker. püspök úrnak, majd Brósz Jónát érdemült esp. felügyelő úrnak üdvözléte. Erre megjelent a XIII szepesi városi esperesség küldöttsége Justh Samu István alesperes úr vezetése mellett, majd a VII bányavárosi esperesség képviselője Ujágh Károly merényi lelkész, kik esperességeik üdvkivánatait tolmácsolták. Ezután olvastattak az e közben érkezett nagyszámú üdvözlétek, melyek közül tér szűke miatt csak a következőket említjük: Haan L. (Békés-Csaba), egyet. jegyző, Farbak J. (Nyiregyháza), ker. főjegyző üdvözlétei. Az esperes urak közül küldtek: Trsztyénszky Ferencz (Pozsony), Szalagyi (Toporc), Philipp (Krompach), Moór (Brassó), Czéner (Szkálnok), Chotvács (Budamér), továbbá a gömöri esperesség kettős elnöksége stb. Majd felemelkedik Dianiska Andor, a tiszaker. gyámintézet elnöke, hogy főesperes urat mint hiv. elődjét üdvözlöje a gyámintézet nevében s megköszönje e téren tett soknemű fáradozását, az Isten áldását kívánván személyére, családjára, működésére.

Most felemelkedett az ünnepelt főesperes, hogy a

meghatottság hangján megköszönje az esperesség jóindulatát, szeretetét, hivatkozással Pál apostol (1. Kor. 15, 10) szavaira ecsetel, hogy az Isten kegyelme nem volt hiábavaló ő hozzája, egyúttal igéri, hogy ezután is, a míg az Isten élteni hű fia s szolgálja akar lenni Urának, egyházának, hazájának. S miután a nyert ovációt megköszönte, s az esperesség jóindulatába ajánlotta volna magát, harsány eljenzés közepette a kiválóan szép ünnepély véget ért s a gyűlés 5 perczre felfüggesztetett.

A tárgyalások felvétele után főesperes úr kegyelettel adóvzán néhai Rudolf trónörökös Ő Fensége emlékezetének, olvastatott az évi jelentés, melyből kiemelendő, hogy Brósz Jónát érdemült esp. felügyelő, a kassai egyháznál több mint 27 éven át szakavatottsággal s ügyszeretettel vitt egyházfelügyelőségtől is visszalépett. Helyébe Benczúr Géza választatott felügyelőnek. Kis-Szebenben néhai Szánik Frigyes helyébe Gergelyi Nándor lett egyházfelügyelő. — Lőcsén Zathureczky Kornél segédlelkész betegeskedése miatt hivataláról leköszönvén, utóda lett Justh Alfréd pozsonyi papjelölt.

Építkezések történtek Bártfán, Aranypatakán és Lukaviczán.

Hagyományok, alapítványok és adakozások czimén kaptak: Kassa: néhai Strasser Gusztávné asszonyságtól 200 frtot; Sichert Gusztáv úrtól (iskolaépítési alapra) 75 frtot; — Késmárk: a templomépítési alapra 1053 frt 59 krt; — Lőcse: néhai Schréter J. Károly örököseitől 100 frtot. Ugyanott néh. Dinda Jakab napszámos a gyámintézeti nőegyletnek 55 frtot hagyományozott. Az évi Conventbál 270 frt 50 krt jövedelmezett iskolai czélokra. Néhai Wágner Vilmos orgonász s zeneművész leányai az egyház által létesült Wagner-alapítványhoz 150 frttal, s Fizély Frigyes abosi lelkész 3 frttal járultak. — Bártfán: Tepliczky Zsuzsánna 20 frtot hagyományozott. Az új oltárképre adakoztak: Mosánszky András 10 frtot, özv. Nikléczy Samuné 2 frtot. Az építési alapra: Steiner János 2 frtot, Tinschmidt Sándor 4 frtot. — A richvaldi leányegyház Amerikába költözött hiveitől harangok megszerzésére 500 frtnyi alapítványt nyert. — Kis-Szeben a paplak fedelzetére 10,000 drb zsinelyt és 2 drb szálát nyert. Amerikában lévő hivek az egyháznak 19 frtot küldtek, az egyház hivatalnokainak 14 frt 40 krt. — Azonkívül említendő, hogy Késmárk a tanítók fizetéseit 100—100 frttal emelte; a lelkész pedig a néh. Stenczel Hugóné- és Thurner Jakab-féle alapítványok élvezetébe lépett. Lőcsén a nők szegények és betegek segélyezése, valamint szegény iskolás gyermekek s confirmandusok ruházására 65 frt 73 krt, a a káplánlakás berendezésére 62 frt 21 krt gyűjtöttek. — Brósz Jónát érd. esp. felügyelő megszokott 50 frtnyi évi adományát ez évben is a ker. hittanintézetnek juttatta.

Segélyzésben részesültek: Lőcse, Bártfa, Kis-Szeben, Dvovecz, Rókusz, Berki, Lukavicza, Megye, Orkuta.

Az esperesség területén az 1888. évben 11,000-nyi népesség mellett szül. 340 gyermek, eskettetett 93 pár, közte 40 vegyes, meghalt 313 személy; áttért hozzánk 9 személy, kitért tőlünk 7 személy, ennél fogva szaporodott a lélekszám 29-el. Népiskoláinkba járt 1478 gyermek, közte 302 más vallású.

A nevezetesebb határozatok között kiemelendők: A tűzkárbiztosítás 2-ik 10%-a a kerületi árvaház alaptőkéjé-

nek nevelésére szavaztatott meg. — A zsinat tartassék meg 1891-ben, a költségek fedezéséről a közegyház gondoskodjék. — Minden középiskolában alkalmaztassék külön hitoktató. — A siket-némákat tanító vácsi lelkész fizetése emeltessék 200 frtra. — A gyámintézet ügyében eszközöltessenek gyűjtések nemcsak az anya-, hanem a leány- és fiókegyházakban is. — Az esp. gyámintézet a szabad rendelkezésére álló 154 frtnyi összeget Kis-Szeben, Megye és Orkuta (50—50 frt) és Sub-Lechnitz tátraalji szegény leányegyháznak (4 frt) szavazta meg. — A Zsedényi-féle ösztöndíj elnyerésére Ormóssy Károly (Lőcse), Róth Márton (Rókusz) és Wentzl Rezső (Lőcse) tanító urak hozattak ajánlatba. — A Brassóban tartandó kerületi közgyűlésre az elnökségen kívül Beller K., Blázy Kálmán, Benczúr G., Csisko János, Freyberg K., Hörk J., Maléter V., Manritz R., Palugyay G., Reisz A., Szakmáry K., Toperczer A., dr. Wittenberger J. urak küldöttek ki képviselőkkül.

A közgyűlés után fényes közebed tartatott a városi szálloda szép helyiségeiben, melyen számosan vettek részt s mely igen kellemesen folyt le. Hogy ily fontos napon s ily ritka ünnepély után sikerült pohárköszöntőkben nem volt hiány, nem szorul hosszú fejtegetésre. Végre is elválni kellett s mondhatjuk, hogy ez alkalommal az elválás nehezünkre esett.

F. V.

VEGYESEK.

— **Egyházi adomány.** Braunmüller Sándor úr, hont-ujfalusi földbirtokos azon örvendetes esemény alkalmából, mely családját két bájos s kitünő miveltségű leányának férjhezmenetelével érte, a **kiscsalomjai evang. egyháznak** a maga részéről 100, — neje szül. Lackner Etelka Ő Nagysága részéről 100, — anyósa Lackner Soma özvegye részéről 100, — Etelka, Schöpflin Györgyné részéről, — Ilona, Vajda Miklós özvegye részéről 100, — Ida és Klára menyasszonyok részéről 100—100, — összesen 700 forintot adományozott. — Kiscsalomja az áldott emlékezetű Tihanyi család kimulása óta nem részesült ilyen, valóban fejedelmi adomány jótéteményében. Vajha e nemes példa egyházunk többi tehetős uri családjainál is követőkre találja! akkor kised gyülekezetünk egén újra felragyogna hajdani virulásának szép napja. Fogadja nemes szívű pártfogónk e helyen is szívből fakadó hálaérzetünk nyilvánítását s lelje jutalmát amaz öntudatban, hogy a midőn egyházán a legnagyobb szükségben segített, azzal Istennek kedves áldozatot hozott!

— **Isteni tisztelet egy nyaraló helyen.** A mult ősszel közölve volt e lapokban is az, hogy a Szepes-Béla-Barlangliget név alatt ismeretes nyaraló helyen egy teret, melyen ev. imaházat szándékoznak építeni keresztel megjelölve, felavattak. E szent célra azóta 1400 frtot gyűjtöttek s így jogos a remény, hogy az új imaház építésével nem sokára az evangéliumnak, az Isten lélekben és igazságban való tiszteletének egy új teret hódíthatunk. Aug. 18-án szeretett királyunk 59-ik születése napján volt itt e helyen az első isteni tisztelet. Magyar és német nyelven tartották, tekintettel a vendégek különböző nemzetiségére. A tér a kereszt körül gyönyörűen fel volt díszítve

az itt oly dúsan tenyésző mosolygó virágokkal s számos koszorúval. Az idő felette kedvező volt. Az ég tiszta kék színben ragyogott. A Tátra hegyei és sziklái mind megannyi oltárok emelkedtek az ég felé. A fenyvesek néma csendjét csak a madarak csevegése zavarta, — míg nem felzengett a 4 hangú ének s evvel kezdetét vette az isteni tisztelet. Ének után Vértessy Mór bihar-tordai ev. ref. lelkész szónokolt s egy remek magyar beszédet mondott, mely nagy hatással volt a művelt hallgatóságra. Utána ipja Wéber Samu mondott szívemelő imát, végezte a liturgiát a collectával és az áldással együtt. Még egy négyhangú sikerült karének s beveződött az isteni tisztelet, mely a szabad és szép természet templomában oly megható nagy ünnepélyességgel s oly mély áhitattal folyt le. Az offertorium, az építendő imaház javára 25 frt 3 krt jövedelmezett.

(x-y).

PÁLYAZAT.

A breznóbányai ág. hitv. evang. elemi iskolánál megüresült osztálytanítói állomásra ezennel pályázat nyitattik. Évi javadalmazás: 504 forint készpénzben, öt évi szolgálat után 5 százalékos- tíz év után 10 százalékos és tizenöt év után 15 százalékos pótlék és évenként 15 forint irodai általány, mely utóbbi két javadalmazást Breznóbánya városa szolgáltatja. Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy tanítói oklevéllel, nemkülönbön erkölcsi magaviseletüket, eddigi működésüket és magyartól és német nyelvből való jártasságukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat 1889. évi szeptember hó 8-ig az alúlirott egyház felügyelőségéhez nyújtsák be. A megválasztott állomását 1889. évi október hó 1-ig elfoglalni tartozik.

Breznóbányán 1889. évi augusztus hó 13-án.

Polóny János
egyház felügyelő.

HIRDETÉS.

LAMPEL RÓBERT

császári és királyi udvari
Budapest, VI. kerület,

megjelent és a nmlt. m. kir. vallás- és közokt. miniszterium által általánosan — véglegesen — engedélyezett tankönyveknek osztályok szerint rendezett jegyzéke:

Wodianer F. és Fiai

könyvkereskedés kiadásában
Andrássy-ut 21. sz. a.

	Az által. miniszt. engedély. száma.		Az által. miniszt. engedély. száma.
I. osztály.			
<i>Faludy J. — Szép J.</i> Magyar ABC és olvasókönyv, ára kötve 20 kr.	17358—1888.	<i>Lange H. — Dr. Cherven Fl.</i> Elemi iskolai atlasz, 2-dik bővített kiadás, 13. színezett lapon	40 kr. 14539—1889.
<i>Faludy J. — Szép J.</i> Német ABC és olvasókönyv, ára kötve 32 kr.	17358—1888.	<i>Hutsék I.</i> Magyarország megyei térképei, úgy mint a III. osztályban	14596—1879. 17358—1888.
II. osztály.			
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a II. oszt. számára, ára kötve 34 kr.	17358—1888.	<i>Hutsék I.</i> Magyarország térképei, mint a III. osztályban, ára 20 kr.	14596—1879.
<i>Faludy J. Szép J.</i> Német ABC és Olvasókönyv, ára kötve 32 kr.	17358—1888.	<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek, mint a III. osztályban. 18 kr.	4068—1885.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv. I. füzet, a II-dik osztály számára 15 kr.	17358—1888.	<i>Vajda Pál.</i> Szépirási miuták magyar és német nyelven egybefüzeve 20 kr.	25924—1889.
<i>Faludy (Fuchs) J.</i> Számvetési gyakorlókönyv. I. füzet, a II-dik osztály számára, ára kötve 15 kr.	14539—1889.	V. osztály.	
III. osztály.			
<i>Magyar nemzeti Olvasókönyv</i> , a III. osztály számára, ára kötve 40 kr.	17358—1888.	<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , az V. osztály számára, ára kötve 62 kr.	17358—1888.
<i>Faludy J. Szép J.</i> Német Olvasókönyv. II. kötet, ára kötve 40 kr.	17358—1888.	<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv. IV. füzet, az V. és VI. osztály számára, ára 40 kr.	17358—1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv. II. füzet, a III-dik osztály számára 20 kr.	17358—1888.	<i>Spitzer L.</i> Német nyelvyakorló, ára 20 kr.	17358—1888.
<i>Faludy (Fuchs) J.</i> Számvetési gyakorlókönyv, II. füzet, a III. osztály számára, ára kötve 18 kr.	14539—1889.	<i>Langraf M.</i> Deutsche Sprachlehre I., ára kötve 36 kr.	17358—1888.
<i>Hutsék Ign.</i> Magyarország megyei térképeiből 20 vagy 30 kr.	14596—1879.	<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a Magyarok történetében. Teljesen átdolgozták <i>Suppan F.</i> és <i>Laukó G.</i> , ára kötve 30 kr.	14539—1889.
<i>Hutsék Ign.</i> Magyarország térképe a legújabb megyei beosztás szerint. Minden megye külön színnel színezve, ára 20 kr.	17358—1888.	<i>Kuttner S.</i> Erste ung. Geschichte. Bearbeitet von <i>W. Suppan.</i> (Német tannyelvű isk. szám.) 30 kr.	19839—1889.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek I., az elemi fiúiskolák III. és IV. osztálya számára, ára 18 kr.	4068—1885.	<i>Mayer M.</i> Rövid Alkotmánytan, ára 16 kr.	17358—1888.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek III., az elemi leányiskolák III. és IV. osztálya számára 18 kr.	4068—1885.	<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a földrajzban. A népiskolák IV. V. és VI. oszt. sz. teljesen átdolgozták <i>Suppan F.</i> és <i>Laukó G.</i> 30 kr.	17358—1888.
IV. osztály.			
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a IV. osztály számára, ára kötve 46 kr.	17358—1888.	<i>Lange H. — Dr. Cherven Fl.</i> Elemi iskolai atlasz II. kiadás, ára 40 kr.	14539—1889.
<i>Faludy J. — Szép J.</i> Német Olvasókönyv, III. kötet, ára kötve 48 kr.	17358—1888.	<i>Hutsék I.</i> Magyarország térképe mint a IV. osztályban. 20 kr.	17358—1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv. III. füzet, a IV. osztály számára 20 kr.	17358—1888.	<i>Kuttner S.</i> Kis Természettan. Teljesen átdol. <i>Suppan F.</i> 36 kr.	14539—1889.
<i>Faludy (Fuchs) J.</i> Számvetési Gyakorlókönyv. III. füzet a IV. osztály számára, ára kötve 20 kr.	17358—1888.	<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a Természettanban. Teljesen átdolgozták <i>Suppan F.</i> és <i>Kozocsa T.</i> , ára kötve 40 kr.	14539—1889.
<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a földrajzban, a népiskolák IV., V. és VI. osztálya számára. Teljesen átdolgozták <i>Suppan Vilmos</i> és <i>Laukó Gusztáv</i> , ára kötve 30 kr.	14539—1889.	<i>Furgyas E.</i> Természettan, módszeres előadásban, ára kötve 20 kr.	17358—1888.
<i>Schweicker H. J.</i> Geographie von Ungarn. Német tannyelv. isk. sz.) ára kötve 40 kr.	17358—1888.	<i>Kakujay K.</i> Természettan, ára 60 kr.	17358—1888.
		<i>Kakujay K.</i> Naturgeschichte, ára 60 kr.	17358—1888.
		<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek II., az elemi fiúiskolák V. és VI. osztálya számára. 4068—1885.	
		<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek IV., az elemi leányiskolák V. és VI. osztálya számára. 4068—1885.	
VI. osztály.			
		<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a VI. osztály számára 62 kr.	17358—1888.
		Magyar nyelv, Német nyelv, Magyarok története, Alkotmánytan, Földrajz. Atlasz, Természettan, Természettan, Gazdaságtan és Szépirási miuták úgy mint az V. oszt.	

Megrendelések úgy a fenti általánosan engedélyezett tankönyvekre, valamint bárkinél és bárhol megjelent könyvekre és zeneművekre a legpontosabban teljesítettnek. Teljes könyvárjegyzékek ingyen és bérmentve.